Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MACIEJ SZPUNAR
esitatud 22. mail 2025[1]

**Liidetud kohtuasjad C-416/24 ja C-417/24**

**On Air Media Professionals SRL**
***versus***
**Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (C-416/24)**
**ja**
**Different Media SRL**
***versus***
**Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovarea Exportului Iași (C-417/24)**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Curtea de Apel Bacău (Bacău apellatsioonikohus, Rumeenia))

Eelotsusetaotlus – Riigiabi – Määrus (EL) nr 651/2014 – Erand teatavat liiki abile, mis on siseturuga kokkusobiv – Tõlkeviga rumeeniakeelses versioonis – Seda viga parandava määruse õiguslikud tagajärjed – Võimalus nõuda tagasi abi, mis anti viga sisaldava määruse versiooni alusel enne selle parandamist

## I. Sissejuhatus

1. Mis saab abimeetmetest, mida liikmesriik andis Euroopa Komisjoni määruse vigase keeleversiooni alusel, mis on siiski nõuetekohaselt *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud? See on küsimus, millele Euroopa Kohus peab käesolevas kohtuasjas sisuliselt vastama, kuna Rumeenia andis määruse (EL) nr 651/2014[2] (edaspidi „üldine grupierandi määrus“) rumeeniakeelse versiooni alusel teatavat abi ettevõtjatele, kes ei oleks pidanud seda abi saama.

2. Euroopa Kohtult küsiti, kas sellises olukorras on liikmesriik kohustatud sellise abi tagasi nõudma ning tal tuleb täpsustada liidu õiguse avaldamise ja kohaldamisega seotud erinevate põhimõtete ulatust, arvestades Euroopa Liidu keeltekasutuse korda.

[1] Algkeel: prantsuse.

[2] Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT 2014, L 187, lk 1).

## II. Õiguslik raamistik

### *A. Liidu õigus*

#### *1. Üldise grupierandi määrus*

3. Üldise grupierandi määruse põhjenduses 14 on märgitud:

„Raskustes olevatele ettevõtjatele antav abi tuleks käesoleva määruse reguleerimisalast välja jätta, sest sellist abi tuleks hinnata lähtuvalt raskustes olevate ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi 1. oktoobri 2004. aasta suunistest, […] mida on pikendatud komisjoni teatisega (Ühenduse 1. oktoobri 2004. aasta suuniste (raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta) kohaldamisaja pikendamine), […] või järgnevatest suunistest, et vältida neist kõrvalehoidmist. Seda ei kohaldataks abikavade puhul, millega heastatakse teatavate loodusõnnetuste tekitatud kahju. Õiguskindluse huvides on asjakohane sätestada selged kriteeriumid, mille puhul ei ole vaja hinnata ettevõtja olukorra kogu eripära, et otsustada, kas ettevõtja on raskustes käesoleva määruse tähenduses.“

4. Selle määruse artikli 1 „Reguleerimisala“ lõike 4 punktis c on sätestatud:

„Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise abi suhtes:

[…]

c) abi raskustes olevale ettevõtjale, välja arvatud abikavad, millega korvatakse teatavate loodusõnnetuste tekitatud kahju.“

5. Määruse artikli 2 „Mõisted“ punkti 18 alapunkti a esimeses lauses on ette nähtud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

18. „raskustes olev ettevõtja“ – ettevõtja, kellel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:

a) Kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a [väike- või keskmised ettevõtjad (VKE)], mis on eksisteerinud *vähem kui* kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, millel on kulunud vähem kui 7 aastat esmamüügist, mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust), kes on akumuleeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist […]“ [3]

6. Mis puudutab seda sätet, siis on väljend „mis on eksisteerinud *vähem kui* kolm aastat“ rumeeniakeelses versioonis tõlgitud sõnadega „mis on eksisteerinud *vähemalt* kolm aastat“ [4].

[3] Kohtujuristi kursiiv.

[4] Kohtujuristi kursiiv.

*2. Määrus (EL) 2021/452*

7. Määruse (EL) 2021/452[5] (edaspidi „parandusmäärus“) põhjendustes 1 ja 2 on märgitud:

„(1) [Üldise grupierandi määruse] rumeeniakeelses versioonis on artikli 2 lõike 18 punkti a esimeses lauses ja artikli 2 lõike 18 punkti b esimeses lauses vigu, mis muudavad sätete tähendust.

(2) Seepärast tuleks [üldise grupierandi määruse] rumeeniakeelset versiooni parandada. Teistes keeleversioonides ei ole vaja parandusi teha.“

8. Selle määruse artiklis 1 on sätestatud:

„[Üldise grupierandi määrust] parandatakse järgmiselt:

1. Artikli 2 punkti 18 alapunkti a esimene lause asendatakse järgmisega: „kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a VKE, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, millel on kulunud vähem kui 7 aastat esmamüügist, mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust), kes on akumuleeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist.“

   […]“

9. Kõnealuse määruse artiklis 2 on ette nähtud:

„Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.“

*3. Otsus C(2020) 5949 (final)*

10. Otsusega C(2020) 5949 (final)[6] kiitis komisjon heaks riigiabikava „Toetus VKEdele ja suurettevõtjatele COVID-19 pandeemiast tingitud majanduskriisi ületamiseks“ (edaspidi „põhikohtuasjas kõne all olev abikava“), millest Rumeenia teatas talle 20. augustil 2020.

11. Selle otsuse põhjendustes 16 ja 47 on märgitud:

„16. Meetme raames ei tohi abi anda 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes olevatele ettevõtjatele üldise grupierandi määruse, põllumajandussektori grupierandi määruse[7] või kalandus- ja vesiviljelussektori grupierandi määruse[8] tähenduses.

[…]

5 Komisjoni 15. märtsi 2021. aasta määrus, millega parandatakse komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks) rumeeniakeelset versiooni (ELT 2021, L 89, lk 1).

6 27. augusti 2020. aasta otsus „Riigiabi SA.58166 (2020/N) – Rumeenia – COVID-19: Toetus VKEdele ja suurettevõtjatele COVID-19 pandeemiast tingitud majanduskriisi ületamiseks“ (ELT 2020, C 302, lk 1).

7 25. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT 2014, L 193, lk 1).

8 Komisjoni 16. detsembri 2014. aasta määrus (EL) nr 1388/2014, millega tunnistatakse teatavat liiki abi kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT 2014, L 369, lk 37).

47. Seetõttu leiab komisjon, et meede on liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks vajalik, asjakohane ja proportsionaalne ning vastab kõigile ajutise raamistiku tingimustele. Eelkõige:

[…]

- Meetme raames ei tohi abi anda ettevõtjatele, kes olid raskustes juba 31. detsembril 2019 (põhjendus 16). Seega on meede kooskõlas ajutise raamistiku punkti 22 alapunktiga c;

[…]“

## *B. Rumeenia õigus*

### *1. Valitsuse kiireloomuline määrus nr 130/2020*

12. Valitsuse 31. juuli 2020. aasta kiireloomulise määruse nr 130 teatud meetmete kohta, millega antakse rahalist toetust välistest tagastamatutest vahenditest seoses 2014.–2020. aasta konkurentsivõime rakenduskavaga COVID-19 kriisi olukorras ja muude meetmete kohta Euroopa vahendite valdkonnas (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene)[9] (edaspidi „OUG nr 130/2020“) artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Mikrotoetused on kuni 2000 eurot ja neid antakse ühekordse kindlasummalise maksena vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 [(ELT 2013, L 347, lk 289)] (muudetud redaktsioonis), artikli 3 lõikele 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 [(ELT 2013, L 347, lk 320)], artikli 67 lõike 1 punktile c.“

13. OUG nr 130/2020 artikli 6 kohaselt antakse selle valitsuse erakorralise määruse artikli 4 lõikes 1 ette nähtud mikrotoetusi riigiabilepingu alusel abisaajatele, kes vastavad kumulatiivselt järgmistele tingimustele: a) nad on tegelenud igapäevase majandustegevusega vähemalt ühe kalendriaasta jooksul enne rahastamistaotluse esitamise kuupäeva, välja arvatud PFA/CMI, kelle puhul võis tegevust alustada hiljemalt 1. veebruaril 2020; b) nende käive rahastamistaotluse esitamisele eelnenud majandusaastal oli rahastamistaotluse esitamise kuupäeval vähemalt 5000 eurot Rumeenia leudes (RON), välja arvatud artikli 5 lõike 1 punktis a osutatud riigiabi saajad, kes on asutatud 2019. aastal ja kelle käive on väiksem kui 5000 eurot, kelle puhul arvutatakse käibe alammäär, korrutades 2019. aasta tervete tegevuskuude arvu summaga 415 eurot, ja artikli 5 lõike 1 punktides b ja c osutatud riigiabi saajad; c) nad jätkavad oma tegevust vähemalt kuue kuu jooksul alates mikrotoetuste vormis toetuse andmisest.

[9] *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 705, 6.8.2020.

14. OUG nr 130/2020 artikli 32 lõikes 1 on sätestatud, et riigiabi andmise eeskirjad on ette nähtud riigiabikava „Abi VKEdele“ raames, mille kohta on vaja komisjonilt arvamust, ja lõikes 2 on sätestatud, et riigiabikava „Abi VKEdele“ muutmine ja/või täiendamine jõustub alates kuupäevast, mil komisjon teatab heakskiitmise otsusest.

### *2. Valitsuse määrus nr 1060/2857/2020*

15. Rumeenia Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (majandus-, energeetika- ja äriministeerium) ning Ministerul Fondurilor Europene (Euroopa fondide ministeerium) 8. septembri 2020. aasta määruse nr 1060/2857/2020, millega kiidetakse heaks riigiabi kava „Abi VKEdele COVID-19 pandeemiast põhjustatud majanduskriisi ületamiseks“ (Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19)[10] (edaspidi „määrus nr 1060/2857/2020“), lisa artiklis 3 määratletakse eelkõige järgmine mõiste:

„[…]

3.6 „raskustes olevad ettevõtjad“ – vastavalt [üldise grupierandi määruse] artikli 2 punkti 18 alapunktile a loetakse äriühingut raskustes olevaks järgmistes olukordades: i) kui tegemist on piiratud vastutusega äriühinguga (v.a VKE, mis on eksisteerinud vähemalt kolm aastat), kes on akumuleeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumuleeritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse kogusumma, mis ületab poole märgitud aktsiakapitalist. Selle sätte kohaldamisel mõistetakse „piiratud vastutusega äriühinguna“ eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL[11] I lisas mainitud äriühinguliike ning „osa- ja aktsiakapital“ hõlmab mis tahes ülekurssi […]“.

16. Selle lisa punkti 6.19 kohaselt on käesoleva riigiabi kava kohaste meetmete üldised abikõlblikkuse kriteeriumid järgmised: a) abisaajad ei ole 31. detsembri 2019. aasta seisuga üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses raskustes; b) nende suhtes ei ole tehtud ega täidetud ühtegi riigiabi tagasinõudmise otsust; c) nende suhtes ei ole algatatud ennetavat kompromissi, likvideerimis-, maksejõuetus- või pankrotimenetlust.

### *3. Määrus nr 2989/2020*

17. Valitsuse 30. septembri 2020. aasta määruse nr 2989/2020, millega kiidetakse heaks meetme „Mikrotoetused välistest tagastamatutest vahenditest“ rakendusmenetlus riigiabi kava raames, mis kehtestati valitsuse kiireloomulise määrusega nr 130/2020 teatud meetmete kohta, millega antakse rahalist toetust välistest tagastamatutest vahenditest seoses 2014.–2020. aasta konkurentsivõime rakenduskavaga COVID-19 kriisi olukorras ja muude meetmete kohta Euroopa vahendite valdkonnas (Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii „Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile“ din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente

[10] *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 835, 11.9.2020.

[11] 26. juuni 2013 aasta direktiiv teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT 2013, L 182, lk 19).

Programului operațional Competitivitate 2014 – 2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene)[12] punktis 8.11 on sisuliselt sätestatud, et kui pärast rahastamislepingute allkirjastamist tehtud kontrollide tulemusel tuvastatakse, et abisaaja ei kuulu valitsuse kiireloomulises määruses nr 130/2020 ette nähtud abikõlblike abisaajate kategooriasse, nõutakse riigiabi täies ulatuses tagasi.

## III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

18. Rumeenia teatas 20. augustil 2020 komisjonile põhikohtuasjas kõne all olevast abikavast. Komisjon kiitis abikava heaks otsusega C(2020) 5949 (final).

19. Selle otsuse põhjenduse 16 kohaselt ei saanud heakskiidetud kava alusel anda riigiabi ettevõtjatele, kes olid 31. detsembri 2019. aasta seisuga üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses raskustes. Nagu nähtub nimetatud otsuse põhjendusest 47, oli see üks komisjoni seatud tingimustest selleks, et abikava saaks tunnistada vajalikuks, asjakohaseks ja proportsionaalseks ning seega siseturuga kokkusobivaks.

20. Pärast otsuse C(2020) 5949 (final) teatavakstegemist rakendati põhikohtuasjas käsitletud abikava otsusega nr 1060/2857/2020.

21. Selle määruse artikli 4 lõikes 1 oli ette nähtud, et teatavate VKE kategooriate puhul antakse abi kuni 2000 eurot abisaaja kohta.

22. Otsuse C(2020) 5949 (final) kohaselt oli üks üldistest abikõlblikkuse kriteeriumidest, millele toetust taotlevad abisaajad peavad vastama, selle määruse lisa punkti 6.19 kohaselt see, et nad ei olnud 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses. Selles artiklis esitatud mõiste „raskustes olev ettevõtja“ määratlust on meenutatud sama lisa punkti 3.6 alapunktis i ning selle kohaldamisalast jäeti välja VKEd, „kes on tegutsenud vähemalt kolm aastat“.

23. Põhikohtuasjas kõne all oleva abikava raames sõlmisid Rumeenia õiguse alusel asutatud osaühingud On Air Media Professionals ja Different Media 10. detsembril 2020 rahastamislepingud, mille alusel neist kummalegi anti mikrotoetust summas 9679 Rumeenia leud (umbes 1945 eurot), et aidata neil COVID-19 pandeemiast põhjustatud majanduskriisist üle saada.

24. Seejärel tehti 8. novembril ja 18. oktoobril 2022 kummagi mikrotoetuse kohta riigiabi tagasinõudmise otsus. Rumeenia ametiasutused leidsid, et põhikohtuasja kaebajad ei vastanud ühele kõnealuse abi saamise õiguslikest tingimustest, kuna 31. detsembri 2019. aasta seisuga olid nad „raskustes olevad ettevõtjad“ määruse nr 1060/2857/2020 lisa punkti 3.6 alapunkti i tähenduses, kuna nende äriühingute kapitalikahjum sel kuupäeval ületas oluliselt nende märgitud kapitali.

25. Põhikohtuasja kaebajad esitasid nende otsuste peale kaebused Tribunalul Neamțile (Neamți esimese astme kohus, Rumeenia). Nad väitsid, et nad vastavad kõikidele mikrotoetuste saamiseks ette nähtud tingimustele, ja eelkõige, et neil ei ole raskustes olevate ettevõtjate tunnuseid üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 tähenduses. Nende sõnul jäetakse nende sätetega „raskustes olevate ettevõtjate“ kategooriast välja „VKEd, kes on tegutsenud vähemalt kolm aastat“. Kaebajad olid aga nende rahastamislepingu sõlmimise ajal olemas vastavalt 13 ja 18 aastat.

[12] *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 902, 5.10.2020.

26. Tribunalul Neamț (Neamți esimese astme kohus) jättis need kaebused rahuldamata. See kohus tugines asjaolule, et üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni parandati pärast abi andmist parandusmäärusega, milles oli seega ette nähtud, et mõiste „raskustes olevad ettevõtjad“ kohaldamisalast jäävad välja ning on seega kõnealuse abi saamiseks abikõlblikud üksnes *vähem kui* kolm aastat tagasi eksisteerinud VKEd, mitte – nagu algses versioonis – *vähemalt* kolm aastat eksisteerinud VKEd.

27. See kohus leidis, et parandusmäärusega ei muudetud üldise grupierandi määrust, vaid parandati selle rumeeniakeelset versiooni, kuna algses ingliskeelses versioonis oli määruse vastuvõtmisest alates viidatud ettevõtjatele, kes on „eksisteerinud *vähem kui* kolm aastat“. Sellest tulenevalt kohaldas ta parandusmäärusega parandatud üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 18 ja leidis, et põhikohtuasja kaebajad ei vastanud oma taotluste esitamise ajal kõigile abikõlblikkuse kriteeriumidele.

28. Põhikohtuasja kaebajad esitasid apellatsioonkaebused eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Curtea de Apel Bacăule (Bacău apellatsioonikohus, Rumeenia).

29. Nad väidavad esiteks, et tagasinõudmisotsuste aluseks on parandusmäärusega tehtud muudatus, mis tehti 2021. aasta märtsis rohkem kui kolm kuud pärast lepingu allkirjastamist ja rohkem kui kaks kuud pärast seda, kui toetusi oli kasutatud ettevõtjatele vajalike seadmete ostmiseks. Seetõttu heidavad nad esimese astme kohtule ette, et see kohaldas seda sätet tagasiulatuvalt.

30. Teiseks vaidlustavad põhikohtuasja kaebajad esimese astme kohtuotsuse põhjendustes sisalduva mõiste „määruse originaalversioon“. Nad leiavad, et sellel mõistel puudub õiguslik alus, kuna rumeenia keel on üks liidu ametlikest keeltest samamoodi nagu ükskõik milline ülejäänud 23 keelest.

31. Kolmandaks märgivad nad, et rahastamislepingu allkirjastamise kuupäeval oli üldise grupierandi määruse rumeeniakeelne versioon jõus ilma muudatusteta juba üle kuue aasta ning et selle määruse tekst oli täielikult kooskõlas kõigi teiste antud juhul vastu võetud normatiivaktidega, eelkõige valitsuse määrusega nr 1060/2857/2020, mis sisaldas identset teksti. Neil asjaoludel väidavad nad, et nad esitasid oma riigiabitaotluse, allkirjastasid rahastamislepingu ja täitsid selle heas usus.

32. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et ta peab lahendama küsimuse, kas määruse, nimelt parandusmääruse vastuvõtmine, millega parandatakse liidu määruse ametlikku versiooni ühes keeles, toob kaasa parandatud versiooni tagasiulatuva kohaldamise alates algse määruse jõustumisest või kas sellel on õiguslikud tagajärjed alles alates parandusmääruse jõustumisest.

33. Samuti soovib ta teada, kas see, kui riigiabi, mis on antud algselt rumeeniakeelses versioonis sisaldunud tingimusi järgides, nõutakse tagasi sellises kontekstis nagu käesolevas kohtuasjas, on vastuolus õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetega.

34. Lõpuks märgib ta, et liikmesriigi kohtupraktika ei ole nendes küsimustes ühtne.

35. Neil asjaoludel otsustas Curtea de Apel Bacău (Bacău apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas Euroopa Liidu määruse rumeeniakeelset ametlikku versiooni parandava määruse – st [parandusmääruse] – vastuvõtmisel on selle tagajärjeks parandatud versiooni tagasiulatuv kohaldamine alates algse määruse jõustumisest, või kas sel on ainult edasiulatuv toime – alates parandusmääruse jõustumisest –, juhul kui riigi ametiasutused on andnud riigiabi kooskõlas tingimustega, mis on sätestatud [üldise grupierandi määruse] algses rumeeniakeelses versioonis, ning kui nad on pärast [parandusmääruse] jõustumist nõudnud antud riigiabi tagastamist?

2. Kas Euroopa Liidu määruse keeleversioonide võrdväärsus tähendab, et liikmesriigi ametiasutused võivad sellise riigiabi saaja vastu, kellele anti riigiabi kooskõlas üldise [grupierandi] määruse algse rumeeniakeelse versiooniga, tugineda [selle versiooni parandamise määruse] sätetele, et nõuda riigiabi tagastamist, kui abisaajal puudub igasugune süü?

3. Kas Euroopa Liidu õigust ja eelkõige õiguspärase ootuse kaitse ja õiguskindluse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellise riigiabi tagasinõudmine, mis anti algses rumeeniakeelses versioonis ette nähtud tingimusi täites, mida aga [üldise grupierandi määruse] muudes keeleversioonides ei olnud, ja parandus viidi siiski ka rumeeniakeelses versioonis sisse [parandusmäärusega] pärast riigiabi andmist?“

36. Euroopa Kohtu presidendi 22. juuli 2024. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-416/24 ja C-417/24 kirjaliku ja suulise osa ning kohtuotsuse huvides.

37. Kirjalikud seisukohad on esitanud komisjon. Kohtuistungit ei peetud.

## IV. Õiguslik analüüs

### *A. Sissejuhatavad märkused*

38. Esimese eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas parandusmäärusega kaasneb parandatud keeleversiooni kohaldamine tagasiulatuvalt alates selle üldise grupierandi määruse jõustumise kuupäevast, mida sellega parandatakse, või on sellel mõju ainult tulevikus.

39. Teise eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas keeleversioonide võrdväärsuse põhimõte võimaldab liikmesriigil üldise grupierandi määruse vigase keeleversiooni alusel antud riigiabi saaja vastu tugineda selle abi tagasinõudmiseks üldise grupierandi määruse versioonile, mida parandusmäärusega parandati.

40. Lõpuks soovib ta oma kolmanda eelotsuse küsimusega sisuliselt teada, kas õiguspärase ootuse kaitse ja õiguskindluse põhimõtteid võib tõlgendada nii, et need võimaldavad üldise grupierandi määruse vigase keeleversiooni alusel antud riigiabi saajal kõnealuse abi tagasinõudmise kohustusest pääseda.

41. Minu arvates on esimesel küsimusel põhimõtteline aspekt ja selle eesmärk on teha kindlaks sellise parandusmääruse ajaline mõju, millega parandatakse tõlkeviga üldises grupierandi määruses. Teine ja kolmas küsimus omakorda puudutavad praktikas sellise parandusmääruse mõju abimeetmetele, mis on võetud vigase versiooni alusel, mida see korrigeerib. Teisisõnu on mõlema küsimuse ese küsimus sellise parandusmääruse ulatusest, mille saab täielikult kindlaks teha üksnes siis, kui analüüsitakse, kas nii sellel liikmesriigil, kelle ametlik keel oli üldise grupierandi määruse vigases versioonis, kui ka eraõiguslikel isikutel on võimalik tugineda parandusmääruses ette nähtud parandusele ja millisest hetkest alates.

42. Neil asjaoludel on minu arvates otstarbekas analüüsida kõigepealt esimest eelotsuse küsimust ja seejärel analüüsida teist ja kolmandat eelotsuse küsimust koos.

## *B. Esimene eelotsuse küsimus*

43. Esimese eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas parandusmäärust tuleb tõlgendada nii, et seda kohaldatakse tagasiulatuvalt alates üldise grupierandi määruse jõustumise kuupäevast.

44. Komisjon väidab sellega seoses, et parandusmääruse artiklis 2 on ette nähtud, et see jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Sellel määrusel on seega mõju üksnes tulevikus. See ei tähenda siiski, et algse akti jõustumise ja parandusakti jõustumise vahelisel ajavahemikul tuleks olenevalt kõnealusest keeleversioonist kohaldada erinevaid eeskirju, kuna see kahjustaks liidu õiguse ühetaolist tõlgendamist ja kohaldamist.

45. Kuigi komisjoni seisukoht näib esmapilgul üsna keeruline, tuleneb see minu arvates asjaolust, et ei ole lihtne vastata üheti mõistetavalt küsimusele, milline ajaline mõju on sellisel parandusmäärusel, mille eesmärk on parandada tõlkeviga üldise grupierandi määruse ühes keeleversioonis, ilma et oleks üksikasjalikumalt analüüsitud põhimõtteid, mis reguleerivad teiseste õigusaktide liidus avaldamist ja sellest tulenevat kohaldamist, eelkõige arvestades liidu keeltekasutuse korra eripära [13].

46. Leian seega, et on vaja lühidalt meelde tuletada neid põhimõtteid [14] ja nendega seotud kohtupraktikat, enne kui asun analüüsima küsimust, milline ajaline mõju on sellisel määrusel nagu põhikohtuasjas käsitletav parandusmäärus, mille eesmärk on parandada tõlkeviga algses määruses.

### *1. Liidu õigusaktide avaldamise ja sellele järgneva kohaldamise põhimõtted*

47. Kõigepealt tuleneb liidu õigusaktide avaldamise vajalikkus EL toimimise lepingu sõnastusest endast. Nagu Euroopa Kohus rõhutab, tuleneb ELTL artikli 297 sätetest, et määrus saab tekitada õiguslikke tagajärgi ainult siis, kui see on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* [15].

[13] Meenutagem, et liidus on 24 ametlikku keelt ja selle keeltekasutuse kord on määratletud määruses nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 1958, 17, lk 385; ELT eriväljaanne 01/01, lk 5).

[14] Nende põhimõtete üksikasjaliku analüüsi kohta vt Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States“, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, 9. kd, 2006–2007, ning Kalėda, S. L., *Przejęcie prawa wspólnotowego przez nowe państwo członkowskie: zagadnienia przejściowe i międzyczasowe*, WPiPG, Warszawa, 2003.

[15] 11. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punkt 33).

48. See avaldamise nõue tuleneb loogiliselt lisaks aluslepingute sõnastusele ka õiguskindluse põhimõttest, mis nõuab, et liidu õigusnormid peavad võimaldama isikutel täpselt teada oma kohustuste ulatust [16].

49. Seejärel tuleb märkida, et kuigi õiguskindluse huvides aktide avaldamise vajalikkus on kohustuslik nõue, mis on kõikidele liikmesriikide õigussüsteemidele ühine, avaldub see liidu õiguses eriliselt, arvestades keelelist konteksti, milles see on kohaldatav.

50. Nii on aluslepingutes ette nähtud, et kõigis ametlikes keeltes koostatud tekstid on võrdselt autentsed, samas kui määrus nr 1 sätestab, et määrused koostatakse ametlikes keeltes. Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kõigil liidu aktide keeleversioonidel peab põhimõtteliselt olema sama väärtus [17]. See keeleversioonide võrdväärsuse põhimõte, mis on seotud õiguskindlusega, eeldab seega, et määruse nõuetekohane avaldamine liikmesriigi jaoks, mille keel on üks liidu ametlikest keeltest, peab tähendama selle akti avaldamist selles keeles *Euroopa Liidu Teatajas* [18], ning lisaks, et selline nõuetekohane avaldamine on tingimus, mis võimaldab tugineda kõnealusele tekstile füüsiliste ja juriidiliste isikute vastu [19].

51. Selline põhimõte võimaldab lisaks õiguskindluse tagamisele tagada liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise, kuna sellest tuleneb, et Euroopa Liidu Teatajas avaldatud sama teksti iga keeleversioon saab igas liikmesriigis sama tähenduse ning liidu õigusnormi ühele keeleversioonile ei saa anda eelist mõne teise keeleversiooni ees [20]. Euroopa Kohtu praktika kohaselt eeldab keeleversioonide võrdväärsus, kuivõrd see võimaldab liidu õigust kohaldada ja tõlgendada ühetaoliselt, et erinevuste korral õigusnormide keeleversioonide vahel tõlgendataks asjaomast sätet selle õigusnormi üldise ülesehituse ja eesmärgi kontekstis, mille osa see on [21].

52. Lõpuks, kuna – nagu ma juba rõhutasin – liidu õigusakti õiguslike tagajärgede tekkimise tingimuseks on, et see akt peab olema avaldatud, võimaldab see üldjuhul ka kindlaks määrata ajahetke, mil need tagajärjed jõustuvad. ELTL artiklis 297 on nimelt ette nähtud, et liidu õigusaktid jõustuvad neis kindlaks määratud kuupäeval või selle puudumisel kahekümnendal päeval pärast avaldamist.

53. Euroopa Kohus lubab siiski teatavat paindlikkust, mis puudutab liidu õigusakti jõustumist seoses selle avaldamisega. Euroopa Kohus leiab seega, et liidu materiaalõigusnorme tuleb õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte järgimise tagamiseks tõlgendada nii, et need on enne nende jõustumist tekkinud olukordade suhtes kohaldatavad üksnes siis, kui selline võimalus nähtub selgelt nende sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest [22].

16 11. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punkt 38).

17 20. novembri 2003. aasta kohtuotsus Kyocera (C-152/01, EU:C:2003:623, punkt 32) ja 15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Saint-Louis Sucre (tootjaorganisatsiooni tunnustamine) (C-183/22, EU:C:2023:486, punkt 28).

18 11. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punkt 34).

19 11. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punkt 37).

20 28. novembri 2024. aasta kohtuotsus Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, punkt 42) ning 14. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Rivière jt *vs.* parlament (C-767/21 P, EU:C:2023:987, punkt 47).

21 13. veebruari 2025. aasta kohtuotsus Verbraucherzentrale Berlin (mõiste „lepingu esialgne kestus“) (C-612/23, EU:C:2025:82, punkt 31) ja 28. novembri 2024. aasta kohtuotsus Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, punkt 42).

22 22. juuni 2022. aasta kohtuotsus Volvo ja DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, punkt 31) ja 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Skarb Państwa (liikluskindlustuskaitse) (C-428/20, EU:C:2021:1043, punkt 33). Vt ka 30. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* nõukogu (Vahemere mõõkkala püügikvoodid) (C-611/17, EU:C:2019:332, punkt 106).

54. Teisisõnu jääb liidu õigusakti tagasiulatuva jõu puudumise põhimõte põhimõtteliselt kehtima, kuna selle mõju sõltub selle avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas*. Teatud erandjuhtudel ja kohtupraktikas rangelt määratletud tingimustel võib siiski olla lubatud, et liidu õigusakt tekitab õiguslikke tagajärgi enne selle avaldamist.

### *2. Parandusmääruse ajaline mõju*

55. Meenutan, et käesoleval juhul on parandusmääruse eesmärk parandada üldise grupierandi määruse rumeeniakeelses versioonis olev tõlkeviga seoses teatavate riigiabimeetmete potentsiaalsete abisaajate ulatuse määratlusega. Teisisõnu oli tõlkevea tõttu kõnealuse sätte sisus viga, ilma et see viga oleks esmapilgul tekitanud raskusi teksti tõlgendamisel, sest selle sõnastus, olgugi et vigane, oli selge.

56. Seega võimaldab parandusmäärus viia üldise grupierandi määruse rumeeniakeelse versiooni teiste keeleversioonidega vastavusse ja parandada sellest tuleneva olulise vea.

57. Seega tuleb kindlaks teha, kas seda parandust tuleb käsitada nii, et sellel on pärast selle jõustumist mõju ainult tulevikus, või võib seda tõlgendada nii, et üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni tuleb lugeda selle parandatud versioonis alates üldise grupierandi määruse jõustumisest ja seega enne selle parandusmääruse jõustumist.

58. Nagu märgib komisjon, on parandusmääruse artiklis 2 sätestatud selle jõustumise kuupäevaks kahekümnes päev pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Siiski, nagu ma juba rõhutasin [23], on Euroopa Kohtu praktikas aktsepteeritud, et õigusakti jõustumise hetk ei pruugi langeda kokku selle mõju jõustumise hetkega, kuna teatavatel tingimustel võib õigusaktil olla tagasiulatuv mõju.

59. Mulle näib, et käesoleval juhul peab see nii olema. Ühelt poolt ei ole kahtlust, et parandades üldise grupierandi määruse rumeeniakeelse versiooni tõlkeviga parandusmääruse vastuvõtmisega, soovis seadusandja võimaldada, et rumeeniakeelse versiooni sisu ei erineks enam ekslikult teistest keeleversioonidest. Teisisõnu taotletakse parandusmäärusega üldist huvi pakkuvat eesmärki, nimelt liidu õigusakti erinevate keeleversioonide ühtsust, mis õigustab selle tõlgendamist nii, et sellel on tagasiulatuv mõju, või täpsemalt alates selle üldise grupierandi määruse jõustumisest, mida sellega parandatakse. Teiselt poolt ilmneb parandusmääruse tagasiulatuv mõju selgelt selle eesmärgist, kuna selle eesmärk on just nimelt teha nii, et kõik üldise grupierandi määruse keeleversioonid oleksid kokkulangevad, eemaldades rumeeniakeelsest versioonist tõlkevea. Seega ei ole tõhus ega järjekindel asuda seisukohale, et see parandus kehtib üksnes tuleviku suhtes, jättes seega üldise grupierandi määruse jõustumise ja parandusmääruse jõustumise vaheliseks ajaks erinevused alles.

60. Neil asjaoludel olen arvamusel, et esimesele eelotsuse küsimusele tuleb vastata nii, et parandusmäärust tuleb tõlgendada nii, et sellel on tagasiulatuv jõud, mistõttu viga üldise grupierandi määruse rumeeniakeelses versioonis, mille kohta parandusmäärus on tehtud, tuleb lugeda parandatuks alates üldise grupierandi määruse jõustumisest.

[23] Vt käesoleva ettepaneku punkt 54.

## *C. Teine ja kolmas eelotsuse küsimus*

61. Teise ja kolmanda eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas parandusmäärust, millega parandatakse üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni, tuleb tõlgendada nii, et üldise grupierandi määruse vigase keeleversiooni alusel antud abi tuleb tagasi nõuda.

62. Üldisemalt tõstatavad need kaks küsimust küsimuse, kas nii liikmesriigil kui ka üksikisikutel on võimalik tugineda parandusmäärusele, ja jaatava vastuse korral, millisest kuupäevast alates.

63. Ma ei usu siiski, et ainuüksi tagasiulatuvast mõjust saaks tuletada liikmesriigi võimalust tugineda parandusmäärusele, et üldise grupierandi määruse vigase versiooni alusel antud abi tagasi nõuda. Nagu ma märkisin, ei ole liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise põhimõte ainus põhimõte, mis reguleerib liidu õigusaktide avaldamist ja kohaldamist. See peab olema kooskõlas teiste põhimõtetega, sealhulgas õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõttega.

### *1. Õiguskindluse põhimõte*

#### *a) Õiguskindluse põhimõtte erinevad tagajärjed*

64. Pean rõhutama, et õiguskindluse põhimõttele tuginemine ei võimalda iseenesest anda selget vastust parandusmääruse ulatuse küsimusele, täpsustamata eelnevalt selle põhimõtte piire. Mulle näib, et õiguskindluse põhimõte võib olenevalt juhtumist ja sellele tuginevast isikust viia erinevate lahendusteni [24].

65. Täpsemalt, kuna õiguskindluse põhimõte on liidu kontekstis aluseks nii keeleversioonide võrdväärsuse põhimõttele kui ka liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise põhimõttele, võib sellele tuginemine käesoleval juhul viia kahe vastupidise järelduseni. Niisiis lähtuvad liidu institutsioonid, nagu ka komisjon oma kirjalikes seisukohtades, vajadusest tõlgendada ja kohaldada liidu õigust ühetaoliselt, et otsustada, et üldise grupierandi määrust rumeenia keeles tuleb õiguskindluse põhimõtet arvestades lugeda alates selle jõustumisest vastavalt parandusmäärusega parandatud versioonile.

66. Seevastu selle liikmesriigi üksikisikud tuginevad õiguskindluse põhimõttele, et tugineda üldise grupierandi määruse vigasele keeleversioonile enne selle parandamist parandusmäärusega. Minu arvates tuleb just sellele õiguskindluse põhimõtte kontseptsioonile tugineda, et vastata teisele ja kolmandale eelotsuse küsimusele esiteks osas, milles nende eesmärk on just nimelt kindlaks teha parandusmääruse mõju eraõiguslike isikute õiguslikule olukorrale Rumeenias, ja teiseks seetõttu, et õiguskindluse põhimõte, mis on liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise tagaja, on käesoleval juhul piiratud põhjustel, mida ma allpool selgitan.

[24] Nii kirjeldab M. Bobek õiguskindluse põhimõtet kui „tühja kesta“, mille sisu varieerub vastavalt väärtustele, mis on selle kohaldamise aluseks. Vt Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States“, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, *op. cit.*, lk 14.

*b) Eraõiguslike isikute õiguskindlus*

67. Õiguskindluse põhimõttest tuleneb, et liikmesriigi füüsiliste ja juriidiliste isikute vastu saab tugineda üksnes õigusaktile, mis on nõuetekohaselt avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, ning et selle õigusakti nõuetekohane avaldamine liikmesriigi jaoks tähendab selle avaldamist selle liikmesriigi keeles [25].

68. Minu arvates saab sellest kohtupraktikast käesoleval juhul teha kaks järeldust.

69. Ühelt poolt tuleneb sellest, et üldise grupierandi määruse rumeeniakeelne versioon, milles oli tõlkeviga, avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ja oli seega autentne samamoodi nagu kõik teised keeleversioonid teistes liikmesriikides.

70. Teiselt poolt ja vastupidi, tuleneb sellest minu arvates samuti, et parandusmäärusega tehtud muudatusele, millel on küll tagasiulatuv mõju, ei saa sellises olukorras tugineda füüsiliste ja juriidiliste isikute vastu, kes tuginesid üldise grupierandi määruse vigasele, kuid *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud autentsele versioonile [26].

*c) Asjaolu, et liidu õiguse ühetaoliseks tõlgendamiseks ja kohaldamiseks ei ole võimalik kasutada süstemaatilist ja teleoloogilist tõlgendust*

71. Seda järeldust ei muuda asjaolu, et enne parandusmääruse jõustumist esines keeleversioonide vahel lahknevus. Kuigi on tõsi, et kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise tagamiseks eri keeleversioonide vaheliste erinevuste korral tõlgendada kõnealust sätet „lähtuvalt selle õigusakti üldisest ülesehitusest ja eesmärkidest, mille osa see norm on“ [27], arvan ma, et selline tõlgendus ei ole käesoleval juhul mõeldav. Süstemaatilise ja teleoloogilise tõlgenduse kasutamine ei ole minu arvates piiramatu, kuigi selle eesmärk on tagada liidu õiguse ühetaoline tõlgendamine ja kohaldamine kui õiguskindluse põhimõtte väljendus.

72. Märgin seega, et Euroopa Kohus on selle kohtupraktika välja arendanud juhtudel, mil esineb raskusi sätte tõlgendamisel, mistõttu on põhjendatud kaaluda mitut keeleversiooni ja kasutada lahknevuste korral teleoloogilist ja süstemaatilist tõlgendust. Käesoleval juhul see nii ei ole. Nagu ma juba rõhutasin, oli üldise grupierandi määruse rumeeniakeelses versioonis vigane säte selge ega tekitanud tõlgendamisraskusi. Euroopa Kohus on aga otsustanud, et kuigi selline tõlgendamine on põhimõtteliselt võimalik selleks, et lahendada sõnastuse ebaselgust, ei saa see tõlgendamine aga võtta selle sätte selgelt ja täpselt sõnastuselt kogu soovitavat toimet [28]. Teisisõnu ei saa süstemaatiline ja teleoloogiline tõlgendamine tuua kaasa selle sätte sõnastusest selgelt tuleneva ühemõttelise tähenduse muutmist või eiramist.

73. Võib muidugi väita, et kui liikmesriik on kohaldanud liidu õigusakti vigast sätet, annab tema staatus talle teatud määral teadmise õigusaktist, mis annab talle alust arvata, et selge sätte keeleversioon võib selle konteksti ja eesmärki arvestades siiski olla ekslik. Seevastu ei saa eeldada,

[25] 11. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punktid 34 ja 37).

[26] Vt selle kohta Kowalik-Bańczyk, K., „Art 297“, kogumikus Kornobis-Romanowska, D., Łacny, J., Wróbel, A., Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz. Tom III (art. 223–358), Warszawa, 2012.

[27] 13. veebruari 2025. aasta kohtuotsus Verbraucherzentrale Berlin (mõiste „lepingu esialgne miinimumkestus“) (C-612/23, EU:C:2025:82, punkt 31) ja 28. novembri 2024. aasta kohtuotsus Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, punkt 42).

[28] 14. novembri 2024. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa (niitude seisundi halvenemine) (C-47/23, EU:C:2024:954, punkt 141) ja 21. märtsi 2024. aasta kohtuotsus Gjensidige (C-90/22, EU:C:2024:252, punkt 58).

et selline teadmine on eraõiguslike isikute puhul olemas, seega ei saa füüsilistele või juriidilistele isikutele panna kohustust kontrollida selge sõnastusega sätte teisi keeleversioone ning otsida selle eesmärki ja konteksti, samas kui miski sätte tekstis endas ei tekita mingeid tõlgendamisraskusi.

74. Neil asjaoludel saab selle liikmesriigi juriidiliste ja füüsiliste isikute vastu tugineda üksnes selle sätte rumeeniakeelsele versioonile, mis avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* enne selle parandamist parandusmäärusega. Järelikult tuleneb sellest, et parandusmäärusele ei saa enne selle jõustumist tugineda selle liikmesriigi füüsiliste ja juriidiliste isikute vastu, kes said kasu üldise grupierandi määruse vigase keeleversiooni alusel võetud abimeetmetest.

75. See kehtib seda enam õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet silmas pidades.

### *2. Õiguspärase ootuse kaitse põhimõte*

76. Euroopa Kohus on järjekindlalt otsustanud, et õigus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele eeldab, et liidu pädevad ametiasutused on huvitatud isikule andnud kinnitatud ja usaldusväärsetest allikatest pärit kindlad, tingimusteta ja ühtelangevad tagatised[29]. See õigus on nimelt igal õigussubjektil, kellel liidu institutsioon, organ või asutus on konkreetseid tagatisi andes tekitanud põhjendatud lootusi. Niisuguste kinnitustena on käsitatav täpne, tingimusteta ja ühtelangev teave, olenemata selle edastamise vormist[30].

77. Riigiabikorra osas on kohtupraktika siiski kitsendav. Nii on Euroopa Kohus otsustanud, et ettevõtjad saavad reeglina toetuda abi seaduslikkuse osas õiguspärasele ootusele ainult siis, kui abi anti ELTL artiklis 108 lõikes 3 sätestatud menetlust järgides, pidades silmas kohustuslikku kontrollimist komisjoni poolt selle artikli lõikes 3 ette nähtud menetluse alusel[31]. Eriti kui abi antakse ilma komisjoni eelneva teavitamiseta nii, et see abi on ELTL artikli 108 lõike 3 kohaselt ebaseaduslik, ei saa abisaajal sel momendil olla õiguspärast ootust, et kõnealuse abi andmine on seaduslik[32].

78. Samuti tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et liidu õigusakti konkreetse sätte vaidlustamisel ei saa tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele; ja liidu õigust kohaldama kohustatud riigisiseste ametivõimude tegevus, mis on sellega vastuolus, ei saa olla ettevõtja jaoks alus õiguspärasele ootusele olla koheldud viisil, mis on liidu õigusega vastuolus[33].

79. Samas tunnistab Euroopa Kohus siiski võimalust, et ebaseadusliku abi saaja tugineb erandlikele asjaoludele, mille alusel ta sai õiguspäraselt eeldada, et abi on seaduslik, ja keelduda seetõttu abi tagastamast[34].

80. Mulle näib, nagu väidab ka komisjon, et käesoleval juhul on see nii. Esiteks avaldati üldise grupierandi määruse rumeeniakeelne versioon, mis sisaldas olulist viga, *Euroopa Liidu Teatajas*, mistõttu see oli selles liikmesriigis autentne ja võis seega tekitada abisaajates ootuse, et nad kuuluvad tõepoolest kõnealuste meetmete abisaajate hulka. Teiseks märgin, et riigisisesed õigusnormid, mille alusel abimeetmed anti, ei korda mitte ainult üldise grupierandi määruse

[29] 30. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* nõukogu (Vahemere mõõkkala püügikvoodid) (C-611/17, EU:C:2019:332, punkt 112) ja 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 97).

[30] 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 97).

[31] 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 98).

[32] 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 98).

[33] 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 104).

[34] 20. septembri 1990. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa (C-5/89, EU:C:1990:320, punkt 16).

vigase rumeeniakeelse versiooni täpset sõnastust, vaid need on heaks kiitnud ka komisjon. Lisaks rõhutan, et tekstide nõuetekohase avaldamise eest *Euroopa Liidu Teatajas* vastutavad liidu institutsioonid. Neil asjaoludel olen arvamusel, et viga, mille alusel abisaajatele abi maksti, ei olnud omistatav mitte ainult Rumeenia ametiasutustele, kelle tegevust tuleb pidada liidu õigusega vastuolus olevaks, vaid ka komisjonile. Seega tekitas liidu haldusasutus konkreetsete kinnitustega põhjendatud lootuse, et antud abimeetmed on õiguspärased.

81. Minu arvates takistab õiguspärase ootuse kaitse põhimõte nõuda tagasi niisugust abi, mis on antud üldise grupierandi määruse vigase keeleversiooni alusel, mida on parandatud parandusmäärusega.

*3. Ettepanek teise ja kolmanda eelotsuse küsimuse kohta*

82. Eeltoodust tuleneb, et minu arvates tuleb teisele ja kolmandale eelotsuse küsimusele vastata, et parandusmäärust, millega parandatakse üldise grupierandi määruse rumeeniakeelset versiooni, tuleb koostoimes õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui sellele saab tugineda selle liikmesriigi eraõiguslike isikute vastu, kes said kasu üldise grupierandi määruse vigase versiooni alusel antud abimeetmetest enne selle määruse jõustumist, mistõttu liikmesriik ei saa sellele tugineda, et nõuda abi tagastamist.

## V. Ettepanek

83. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Curtea de Apel Bacău (Bacău apellatsioonikohus, Rumeenia) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Komisjoni 15. märtsi 2021. aasta määrust (EL) 2021/452, millega parandatakse komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, rumeeniakeelset versiooni,

   tuleb tõlgendada nii, et

   sellel on tagasiulatuv jõud, mistõttu viga määruse nr 651/2014 rumeeniakeelses versioonis, mille kohta parandusmäärus on tehtud, tuleb lugeda parandatuks alates üldise grupierandi määruse jõustumisest.

2. Määrust 2021/452, arvestades õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet,

   tuleb tõlgendada nii, et

   sellele ei saa tugineda eraõiguslike isikute vastu, kes said kasu määruse nr 651/2014 vigase rumeeniakeelse versiooni alusel Rumeenia antud abimeetmetest enne selle määruse jõustumist, mistõttu see liikmesriik ei saa sellele tugineda, et nõuda abi tagastamist.